Colloquium Area "Current Approaches to Terminology Translation and Interpreting"

PARTICULARITĂȚILE INTERPRETĂRII TEXTELOR DIN ARHIVELE KGB-ULUI SOVIETIC[36] /

SPECIFIC FEATURES OF INTERPRETING TEXTS FROM THE ARCHIVES OF THE SOVIET KGB

Tatiana POTÎNG, Researcher-Coordinator, PhD
("Bogdan Petriceicu-Hasdeu" Institute of Romanian Philology,
Moldova State University

tat.potyng@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-5944-3426

Received: December 29th, 2025 | Reviewed: January 2nd, 2026 | Accepted: January 5th, 2026
UDC 24-234 | https://doi.org/10.62413/cqm.2026.30

Abstract

An exhaustive research on the documents from the KGB archive is absolutely necessary to demonstrate the resilience and continuity of the specific Romanian spiritus loci, which, although subjected to vicissitudes during the Soviet occupation, remained alive and intact, confirming clear evidence of creativity and endurance. In this context, the archival documents that have come to the attention of the philological researcher acquire the ethical and pedagogical function of memory. The translation from Russian into Romanian and the interpretation of these documents ensure a testimonial narrative, intended to restore the historical truth and to contribute to the development of a collective memory free from the relapses of the Soviet occupation. Updating and contextualizing the political discourses from the 1950s of the last century and interpreting the ideologically charged language of the time is, in this sense, a tour de force, but also a moral duty.

Keywords: *interpretation, updating, historical document, archival texts, Soviet KGB, ideology, wooden language, Sovietism, censorship, propaganda*

Acest studiu derivă dintr-o cercetare mai amplă asupra unor documente inedite din arhiva securității sovietice. În speță, este vorba despre Stenograma și Procesul Verbal ale Plenarei a IX-a a Comitetului Central al Partidului Comunist din RSSM. Documentele de partid recuperate de ilustrul prozator Vladimir Beşleagă din arhiva KGB-ului de la Chişinău demonstrează mecanismul elaborat al propagandei şi reflectă, totodată, dinamica anchilozării demnității umane într-un sistem totali-

[36] Materialul a fost elaborat în cadrul proiectului 25.80012.0807.38SE.

tar, în care indivizii sunt constrânşi să navigheze între identitatea privată şi cea publică, între rolurile prescrise de regim şi cele asumate în cadrul intim.

În cadrul proiectului *Libertatea creației în menghinele cenzurii comuniste* ne-am propus interpretarea socioculturală a documentelor din arhiva securității pentru a fundamenta dovada instrumentarului ideologic de subminare a libertății de creație în RSSM în perioade foarte timpurii. Distanța temporală creată după anul 1959 ne oferă avantajul stabilirii filoanelor valorice ale memoriei morale, într-un context în care identitatea socială a fost deconstruită de propaganda oficială.

I. Contextul social politic din anul 1959

Fenomenul „rezistenței prin cultură" a românilor din spațiul interriveran dintre Nistru şi Prut a prins contur după moartea lui I. V. Stalin, când a scăzut vigilența regimului şi a slăbit presiunea proletcultistă.

Vladimir Beşleagă descrie cu multă căldură perioada „dezghețului hruşciovist" care la Chişinău s-a exprimat în manifestări ale crezului „național românesc, prin diverse forme şi mijloace" (Beşleagă, 2010 p. 66). Din păcate, procesul de relaxare ideologică a durat doar câțiva ani.

Alarmat de amploarea fenomenului şi de pericolul iminent, sistemul totalitar sovietic „a pus la cale campania împotriva procesului de regenerare a conştiinței naționale sub lozinca luptei împotriva naționalismului moldo-român burghez" (*ibidem*).

Anul 1959 a avut un rol crucial în evoluția procesului de creație din RSSM, deoarece atunci „s-a produs o mare confruntare între forțele naționale sănătoase ale românilor basarabeni şi sistemul totalitar comunist" (*ibidem*).

La plenara a IX a CC IX-a a Comitetului Central al Partidului Comunist din RSSM au fost lansate acuze grave în adresa oricăror manifestări de curaj şi gândire românească, au fost atacate marile personalități culturale şi literare care au manifestat opinii critice asupra regimului. Plenara din septembrie a declanşat în toată amploarea „întreg mecanismul ideologic de presiune şi represiune" (*ibidem*) asupra identității culturale şi naționale a oamenilor de creație de la Chişinău.

Manuscrisul Stenogramei Plenarei a IX-a ne pune la dispoziție discursul (în limba rusă) a primului secretar al CC al PC din RSSM Serdiuc Z. T. şi intervențiile tovarăşilor de partid în sprijinul cuvântării de bază. În luarea sa de cuvânt, pe parcursul a 53 de pagini, Serdiuc a supus analizei rolul organizației de partid în fortificarea propagandei şi a muncii politice de masă.

Discursul debutează pe un ton exaltat, relaționând evenimentul plenarei cu vizita lui Nichita Sergheevici Hruşciov în Statele Unite ale Americii. Prin acest truc discursiv ideologul partidului atinge mai multe obiective: comentează imaginea modelatoare a liderului sovietic în mentalul colectiv; dă tonul acțiunilor ulterioare derivate din această vizită simbolică şi victorioasă în inima capitalismului ostil; conferă amploare evoluției fulminante a statului sovietic sub conducerea eficientă a partidului comunist.

Pentru amplificarea efectului dominator, în conformitate cu toate cutumele propagandistice, secretarul partidului face trimitere la tezele fundamentale ale ideologie de partid, învățăturile lui Vladimir Ilici Lenin, prietenia dintre popoare şi rolul benefic al poporului rus, grija partidului pentru fiecărui cetățean, deciziile

congresului XXI al PCUS şi realizările măreţe inspirate din vizita lui Nichita Sergheevici Hruşciov în RSSM.

După introducerea generalist triumfalistă, lectorul se opreşte, în câteva alineate, asupra rolului crucial al propagandei în educarea cetăţenilor sovietic. În partea a doua a discursului nomenclaturistul de partid punctează principalele realizări în acest domeniu, evidenţiază cele mai servile entităţi şi personalităţi, iar în ultima parte se concentrează, asupra carenţelor particulare identificate în activitatea propagandistică.

Aşa cum ideologia partinică viza toate sferele vieţii sociale, în discurs este ironizată copios activitatea unităţilor primare de partid din diferite domenii. Sunt criticaţi de-a valma activiştii care organizează „superficial" adunările de dare de seamă şi alegeri (Arh. p. 23), secretarii de partid care au decis să adapteze normele de porumb la nevoile şi capacităţile colhozurilor (*idem*, p. 22), dar şi cei care au ignorat resursele automatizării muncii (*idem*, p. 21).

Critica tovărăşească se realizează prin prisma modelelor de viaţă şi a fenomenelor specifice societăţii sovietice: educaţia prin muncă patriotică, întrecerea socialistă, munca în folosul comunităţii, internaţionalismul, ateismul, ş.a.

În categoria realizărilor ideologice tov. Serdiuc a menţionat lupta cu credinţa în Dumnezeu şi biserica, exemplificând succesul cu închiderea a 6 mănăstiri. Totodată, raportorul recunoaşte că obiceiurile creştine rămân a fi o prezenţă vie în cadrul comunităţilor: „90 de % de nunţi, botezuri şi înmormântări se fac cu popă", iar activiştii de partid rămân impasibili la acţiunile sătenilor, sau chiar se lasă implicaţi în practici religioase „dubioase" (*idem*, p. 29).

În malaxorul cenzurii partinice au nimerit şi sărbătorile religioase care „aduc pagube materiale serioase" traiului socialist (*idem*, p. 28).

În ansamblu, întregul demers al tribunului de partid urmărea să declanşeze „un atac pe toată linia asupra intelectualităţii, asupra conştiinţei naţionale care se scuturase oarecum din amorţeala ce-i fusese inoculata" (Beşleagă, 2010, p. 67).

Din evocările regretatului Vladimir Beşleagă rezultă că Plenara CC din 1959 a fost o ripostă agresivă împotriva manifestărilor identitare naţionale şi religioase care au prins contur în vara anului 1959. Lovitura de graţie însă a fost aplicată scriitorilor ale căror manifestări neconforme cu ideologia de partid şi-au făcut loc pe paginile revistelor *Chipăruş* şi *Nistru*[37].

Criticile au fost lansate de pe platforma impenetrabilă a prieteniei dintre popoare şi a internaţionalismului socialist care ar fi trebuit să demonteze „naţionalismul local" şi să contracareze „limitarea naţionalistă" (Arh, p. 38). În calitate de mostre de atitudine responsabilă, în acest sens, a fost menţionată opera scriitorilor

[37] În numărul 6 al revistei „Nistru" din acelaşi an apare la rubrica *Revista presei* o replică a redactorului-şef adjunct Nicolae Romanenco la un articol propagandistic apărut în revista „Comunistul Moldovei" aservită regimului, în care ia în zeflemea afirmaţiile autorului demagog. În aceeaşi număr al revistaei „Nistru" din 1959 apare virulentul pamflet intitulat *O prefaţă agramată,* vizând culegerea de materiale din broşura *Straniţî drujbî* semnat de profesorul Vasile Coroban, proaspăt expulzat de la universitate.

Andrei Lupan, Emilian Bucov, Samson Şleahu, Bogdan Istru, I. Cebanu care „cheamă cititorii la muncă şi sacrificii în numele comunismului" (*idem*, p. 35).

De fapt, elogiul scriitorilor afiliați puterii trebuie privit mai degrabă ca un subterfugiu manipulator şi o pistă pentru critica redacției revistei care a admis ca „un oarecare Beşleagă" să-şi „exprime nemulțumirea referitor la cursul stabilit de partidul comunist" (*idem*, p. 36), iar Coroban să-şi publice virulentul pamflet în revista „Nistru".

N-au scăpat de malaxorul proletcultist ideologic nici conceptorii programelor şcolare Portnoi şi Musteață care au îndrăznit să desconsidere impactul scriitorilor ruşi asupra literaturii autohtone şi au pus în valoare mai ales creația scriitorilor clasici.

În partea a doua a discursului său, Serdiuc loveşte punctual în matricea identitară a moldovenilor, în sistemul național valoric care a constituit dintotdeauna un adevărat câmp de bătaie pentru românii din spațiul basarabean. În viziunea raportorului, discuțiile despre identitatea lingvistică şi națională „sunt lipsite de temei şi inutile", iar cele despre frontiere şi grafia latină sunt declarate „dăunătoare şi iresponsabile" (*idem*, p. 38). În această parte a cuvântării raportorul îşi developează în toată amploarea trucurile discursive manipulatorii. Tonul virulent agresiv vine să articuleze un profund dispreț pentru scriitorii Vladimir Beşleagă, Petru Cărare, George Meniuc şi criticul Vasile Coroban etichetați în mod repetat drept nişte „oarecare". Politrucul numeşte „perversiune ideologică" orice idee, aserțiune sau opinie care contravine politicii de partid. Invectiva şi epitetul peiorativ sunt principalele instrumente de persuadare. Operele „vicioase", „lipsite de conținut", ale scriitorilor „rupți de la realitate" şi afectați de „perversiune ideologică" reprezintă, în viziunea lui Serdiuc, exclusiv „ideologia ostilă a naționalismului burghez" (*idem*, pp. 39-40).

Spre finalul discursului, în maniera specifică cenzurii politice, secretarul de partid vine cu indicații clare despre normele ideologice şi literare de care ar trebui să se ghideze creatorii pentru a participa plenar la edificarea omului sovietic prin cultură: „мы должны образцово подготовится и наглядно показать каких огромных успехов в хозяйственном и культурном строительстве достиг молдавский народ, как он окрыленный постоянной заботой партии и правительства, воспевает свое прекрасное настоящее и еще лучшее будущее, как обогащается духовный мир молдавского труженика, как он в нерушимой семье народов, под руководством Коммунистической партии идет вперед, к сияющим вершинам коммунизма" (*idem*, p. 43)/Trebuie să ne pregătim exemplar şi să demonstrăm clar succesele enorme pe care poporul moldovean le-a obținut în dezvoltarea economică şi culturală, cum, inspirați de grija constantă a partidului şi a guvernului, cântă despre prezentul său minunat şi despre un viitor şi mai bun, cum se îmbogățeşte lumea spirituală a muncitorului moldovean, cum, în familia indestructibilă a națiunilor, sub conducerea Partidului Comunist, înaintează spre culmile strălucitoare ale comunismului (Traducere de autor).

În ansamblu, materialele Plenarei a IX-a a CC ne oferă o mostră crasă de discurs propagandistic, specific perioadei sovietice, de limbaj de lemn şi cenzură ideologică.

II. Particularităţi discursive

În procesul activităţii de interpretare şi contextualizare a materialelor de arhivă echipa de proiect a identificat numeroase particularităţi de conţinut şi expresie, asupra cărora considerăm oportun să ne concentrăm atenţia în cadrul acestui studiu.

Pentru argumentarea teoretică am apelat la studiile filologilor care au analizat limbajul propagandei sovietice oferind noi perspective de înţelegere şi interpretare a textelor epocii. Vom menţiona, selectiv, doar câteva dintre numele consacrate: A., T. Fesenko, S.I. Kartsevsky, N.A. Kupina, A.M. Selishchev, S.D. Serebryany, B. Sarnov, A. P. Ciudinov, P. Chervinsky ş.a..

Pentru o mai bună înţelegere a specificului discursului politic sovietic am apelat la studiul Nataliei Kupina, care operează cu termenul de *sovietism* în contextul lingvisticii politice, explorând funcţionarea lor în textele din epoca sovietică şi transformarea lor în limbajul modern.

În viziunea autoarei *sovietismele* sunt cuvinte şi expresii „asociate cu organizarea socialistă a puterii sovietice şi a societăţii în epoca dictaturii clasei muncitoare" precum şi nominalizări ale fenomenelor şi evenimentelor care au avut loc în URSS, caracteristice sistemului socialist în toate sferele vieşii (Kupina, 2009, p. 39).

Cercetătoarea face distincţia între vocabularul politic, care, de regulă, are un conţinut semantic tendenţios şi ideologic: перегибщик, подкованный, оголтелый, махрово-реакционный, генеральная линия партии, партийная совесть, страна победившего социализма, блок коммунистов и беспартийных и др. (*excesiv, perspicace, fanatic, reacţionar deschis, linie comună de partid, conştiinţă de partid, ţară a socialismului victorios, bloc de comunişti şi nemembri de partid*, etc.) şi sensul larg în care „sovietismul" reflectă specificitatea unei secţiuni a spaţiului denotativ în sine şi conţine straturi conotative sau restricţii culturale condiţionate de mediul ideologic şi social: подселение, уплотнить, нормы социалистического общежития, цэковский паек, из-под полы, вещепоклонство, трудодень, трудовая вахта (*compactare, norme ale vieţii comunitare socialiste, raţii ale Comitetului Central, pe sub tejghea, cultul obiectelor, trudozi, schimb de muncă*) (Kupina, 2009, p. 40).

Examinând limbajul erei sovietice, P. Çervinski operează cu o altă distincţie între limba rusă a erei sovietice; limbajul propagandei şi al oficialităţii (novlimba sovietică) şi limbajul realităţii sovietice. De asemenea, el consideră că „realitatea sovietică... s-a întruchipat şi s-a reflectat exclusiv în texte şi limbaj" (Çervinski, 2009, p. 136). După cum înţelegem, cercetătorul nu vorbeşte aici despre „realitatea dată obiectiv a vieţii umane şi a existenţei sociale" şi nici măcar despre „o reprezentare dorită subiectiv, imaginară, încărcată ideologic şi/sau impusă propagandei", ci despre realitatea care a existat în propria sa realitate sovietică şi exclusiv în limba sovietică" (Çervinski, 2009, p. 137).

O primă analiză a lexicului documentelor Plenarei scoate în evidenţă arealul extins de difuzare al sovietismelor. Acestea reflectau ideologia, propaganda şi structura ierarhică a regimului comunist şi acopereau toate realităţile vieţii politice şi sociale ale regimului sovietic, de la funcţii, instituţii, activităţi specifice, la formule de adresare.

Cea mai mare dificultate în procesul de lucru cu vocabularul generat de realităţile vieţii socialiste rezidă în trecerea în registrul pasiv al limbii şi diminuarea considerabilă a funcţiei lor denotative. Deşi în perioada respectivă sovietismele au fost împrumutate sau calchiate din limba rusă şi integrate în limba română/ moldovenească, în special, în vocabularul politic, administrativ şi cultural, traducerea fidelă a conţinuturilor riscă să fie neinteligibilă pentru receptorul contemporan pentru care terminologia respectivă nu mai are echivalente în realitatea actuală. Astfel, de exemplu, cuvintele *tovarăş, sovhoz, colhoz, brigadă de agitaţie, plenară, cincinal, secretar de partid, celulă de partid*, ş.a. nu pot fi folosite decât prin note explicative extinse în care să fie descris contextul istoric şi cultural al utilizării lor. Resuscitarea terminologiei epocii nu rezolvă problema şi nu facilitează perceperea şi înţelegerea contextului social politic al epocii.

Pentru validarea acestei ipoteze am făcut uz de tehnologiile moderne care însă au fost puse în dificultate de vocabularul perioadei sovietice. Trecerea unui fragment[38] prin instrumentele interpretative ale tehnologiilor moderne a demonstrat că termenii *colhoz, sovhoz,* care altădată făceau parte din vocabularului activ al limbii române/moldoveneşti din RSSM, în lipsa funcţiei denotative, nu se mai regăsesc în bazele de date ale reţelei internetului.

Este evident că terminologia specifică epocii, cu conotaţii ideologice puternice care s-au schimbat de-a lungul timpului, ex: „burghezie", „proletariat", „naţionalism", „clasa muncitoare", necesită o abordare flexibilă pentru redarea fidelă a încărcăturii semantice şi stilistice.

Şi dacă interpretarea vocabularului sovietic „în sens larg" (Kupina, 2009, p. 40) creează dificultăţi de contextualizare în procesul interpretării, mult mai nuanţat şi complex stau lucrurile în privinţa sovietismelor cu o pronunţată funcţie conotativă, instrumentate de oficialii de partid în discursurile propagandistice.

Propaganda sovietică a fost instrumentul vital de modelare a conştiinţei colective, menită să legitimeze regimul şi să promoveze ideologia comunistă.

Documentele Plenarei a IX-a a CC al PC din RSSM, dedicate expres analizei şi descrierii instrumentelor propagandistice de partid, constituie exemple fruste de distorsionare a mesajului şi de mutilare a limbajului în scopuri ideologice.

---

[38] Fragmentul discursului secretarului de partid tradus din limba rusă în limba română cu ajutorul instrumentelor Google: „Некоторые партийные организации не уделяют должного внимания воспитанию чувства ответственности у руководителей предприятий, *колхозов, совхозов*, строек, РТС, и у каждого труженика за выполнение принятых обязательств в социалистическом соревновании, не ведут настойчивой борьбы против элементов парадности, шумихи и декларативности, имеющих место в руководстве соревнованием, не пресекают антигосударственных стремлений, очковтирательства и приписок при подведении итогов соревнования" (Rusă). / „Unele organizaţii de partid nu acordă atenţia cuvenită dezvoltării unui simţ al responsabilităţii în rândul şefilor de întreprinderi, *fermelor colective, fermelor de stat*, şantierelor de construcţii, RTS şi fiecărui muncitor pentru îndeplinirea obligaţiilor asumate în competiţia socialistă; nu duc o luptă persistentă împotriva elementelor de fast, exagerare şi declarativitate care au loc în gestionarea competiţiei; nu suprimă aspiraţiile antistatale, machiajul şi superficialitatea atunci când rezumă rezultatele competiţiei" (Română).

În discursul secretarului de partid Serdiuc se accentuează, în repetate rânduri, misiunea propagandei în educarea maselor, formarea omului nou, modelarea gândirii şi comportamentului acestuia.

Atunci când se urmăreşte fortificarea sentimentului mobilizator, tonul discursului este înălţător şi optimist, vocabularul lozincard fiind orientat să contribuie la creşterea stării de spirit, formarea percepţiei pozitive asupra realităţii şi crearea mitului paradisului sovietic.

Aşa cum edificarea noii societăţi se putea realiza doar prin victoria definitivă asupra duşmanilor, propaganda sovietică era orientată spre contracararea oricărei manifestări ce ar fi putut pune în pericol constructul socialist.

În conformitate cu ideologia oficială, cel mai serios impediment pentru dezvoltarea uniformă şi armonioasă a statului sovietic era reprezentat de demersurile naţionale care îşi găseau expresie periodic în societatea totalitară. Orice încercare de expresie identitară era contracarată dur, orice discuţie cu subtext naţional era pusă la index: „Надо покончить с беспочвенными, ненужными и вредными разговорами о переходе на латинский шрифт! (Arh. p. 38)" / „Trebuie să punem capăt discuţiilor nefondate, inutile şi dăunătoare despre trecerea la alfabetul latin" (Traducere autor)!

Pericolul cel mai mare venea din partea oamenilor de creaţie şi a intelectualilor. În raport cu aceste elementele considerat ostile sau ezitante tonalitatea discursurilor era fermă şi categorică: „Не всегда дается острая политическая оценка и необходимый отпор проявлениям буржуазной идеологии, в частности националистическим тенденциям, имеющимся у отдельных представителей интеллигенции, творческих работников и студенчества" (Arh. p. 32). /„Nu se reuşeşte o evaluare politică aspră şi respingerea necesară în raport cu manifestările ideologiei burgheze, în special a tendinţelor naţionaliste care există în rândul anumitor reprezentanţi ai intelectualităţii, oamenilor de creaţie şi studenţilor (Traducere autor).

De la tribuna înaltului for politic presa, literatura, cinematograful au fost declarate oficial instrumentele de propagandă, arta a devenit o armă a ideologiei oficiale, iar formele şi mijloacele creaţiei artistice au fost supuse unei cenzuri draconice.

Din punct de vedere stilistic limbajul de lemn a început să domine spaţiul comunicaţional. Limbajul de lemn din perioada sovietică a fost un instrument ideologic rigid, lipsit de conţinut informaţional real, caracterizat prin clişee, stereotipuri şi un vocabular ultrastandardizat, menit să manipuleze populaţia şi să mascheze realitatea. Acesta se baza pe repetiţie, non-informare şi glorificarea regimului, fiind o copie a propagandei sovietice, aplicată în discursul politic: „Слабо используются большие возможности для резкого улучшения идеологической работы во всех городах и селах, не всегда своевременно, доходчиво и убедительно разъясняются трудящимся важнейшие решения партии и правительства. Политическая агитация и пропаганда во многих случаях оторваны от жизни, от практики коммунистического строительства, носят поверхностный, декларативный характер" (Arh. p. 51) Vastul potenţial de îmbunătăţire dramatică a muncii ideologice în toate oraşele şi satele este subutilizat. Cele mai importan-

te decizii ale Partidului şi guvernului nu sunt întotdeauna explicate muncitorilor într-un mod oportun, accesibil şi convingător. Agitaţia şi propaganda politică sunt adesea deconectate de realitate şi de practica construcţiei comuniste şi sunt superficiale şi declarative" (Traducere autor).

În aceeaşi categorie a trucurilor discursive manipulatorii poate fi încadrată utilizarea frecventă a enumerărilor. Acestea nu clarifică şi nu detaliază, ci induc impresia de grandoare, măreţie, mulţime: „Пленум ЦК КП Молдавии требует от партийных организаций всемерно усилить политическую работу среди интеллигенции, систематически воспитывать ее в духе высокой идейности , преданности делу коммунизма, постоянно совершенствовать мастерство учителей, врачей, ученных, писателей, художников и других слоев интеллигенции" (Arh. p. 63). / „Plenul Comitetului Central al Partidului Comunist din Moldova solicită ca organizaţiile de partid să consolideze activitatea politică în rândul intelectualilor în toate modurile posibile, să o educe sistematic în spiritul unui înalt angajament ideologic, al devotamentului faţă de cauza comunismului şi să perfecţioneze constant competenţele profesorilor, medicilor, oamenilor de ştiinţă, scriitorilor, artiştilor şi altor sectoare ale intelectualilor" (Traducere autor).

La nivelul Sintaxă se remarcă utilizarea frecventă a infinitivului ca o construcţie impersonală cu funcţie predicativă şi rol de imperativ: „*Обязать* горкомы и райкомы партии усилить руководство политдокладчиками, лекторскими объединениями, *обеспечить* систематический контроль за идейным содержанием лекционной пропаганды" (Arh. p. 64) / „Obligarea comitetelor de partid orăşeneşti şi raionale să consolideze conducerea asociaţiilor de oratori politici şi lectori şi să asigure controlul sistematic asupra conţinutului ideologic al propagandei lectorilor" (Traducere autor).

În ansamblu, imersiunea în trecutul sovietic prin intermediul documentelor de arhivă oferă o ocazie unică de analiză comparativă a discursurilor propagandistice, de evaluare a impactului nociv cenzurii asupra procesului de creaţie şi de reconsiderare a parcursului literaturii române din Basarabia sovietică. Considerăm că aceste conţinuturi documentare pot deveni un instrument de justiţie simbolică, prin care am putea încerca să recuperăm demnitatea pierdută, să demontăm naraţiunile oficiale şi să restabilim o memorie publică alternativă.

Referinţe

Beşleagă, Vladimir. (2010). Rezistenţa prin cultură. In: *Limba Română* , 7-8, 64-77.

Belyayin, V. (2024). Советизмы и Лозунги Советской Действительности: Семантика Позитива (Психотерапевтический Аспект) / Sovietisms and the Slogans of Soviet Reality: The Semantics of Positivity (Psychotherapeutic Aspect). In *Russian Insights: Literature, Culture and Linguistic, 1*, 26-36. DOI: 10.5281/zenodo.13337652. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4154975.

Купина, Н.А. (2009). Советизмы: к определению понятия. *Политическая лингвистика,* 2, 35-40. https://politlinguistika.ru/images/2-2009/3.pdf / Kupina, N.A. (2009). Covetizmy: k opredeleniyu ponyatiya. *Politicheskaya lingvistika*, 2, 35-40. https://politlinguistika.ru/images/2-2009/3.pdf.

Червиньски, П. (2009). Язык советской действительности: семантика позитива в обозначении лиц. *Политическая лингвистика*, 1, 134-149. https://politlinguistika.ru/archive/2k9/1/yazyk-sovetskoj-dejstvitelnosti-semantika-pozitiva-v-oboznachenii-lits / Chervinski, P. (2009). Yazyk sovetskoj dejstvitelnosti: semantika pozitiva v oboznachenii lic. *Politicheskaya lingvistika*, 1, 134-149. https://politlinguistika.ru/archive/2k9/1/yazyk-sovetskoj-dejstvitelnosti-semantika-pozitiva-v-oboznachenii-lits.

Stenograma Plenarei a IX–a a CC al PC din RSSM (Dosarul nr. 2 din arhiva KGB).